

Postanowienie z dnia 4 października 2007 r.

I PZ 17/07

Zakład Ubezpieczeń Społecznych występujący w sprawach z zakresu prawa pracy w roli pracodawcy nie jest zwolniony od ponoszenia opłat sądowych na podstawie art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.).

Przewodniczący SSN Zbigniew Korzeniowski, Sędziowie SN: Zbigniew Hajn, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 4 października 2007 r. sprawy z powództwa Sławomira N. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Ł. z siedzibą w Z.W. o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach, na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu z dnia 17 maja 2007 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e

Wyrokiem z dnia 15 marca 2007 r. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Zduńskiej Woli uznał za bezskuteczne wypowiedzenie warunków pracy i płacy dokonane Sławomirovi N. przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Ł. z siedzibą w Z.W.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2007 r., Sąd Okręgowy w Sieradzu, działając na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. (błędnie wskazano art. 130² § 2 k.p.c.), odrzucił apelację strony pozwanej od powyższego wyroku z tej przyczyny, że nie została opłacona opłatą podstawową w kwocie 30 zł pomimo jej wniesienia przez radcę prawnego. Sąd drugiej instancji podniósł, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako państwowa jednostka organizacyjna posiadająca osobowość prawną (art. 66 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), nie korzysta z udzielonego Skarbowi

Państwa ustawowego zwolnienia od kosztów sądowych (art. 94 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych). Zwolnienie takie nie wynika również z art. 114 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie Zakład nie ponosi opłat skarbowych i sądowych. Zakres tej działalności został określony w art. 68 - 71 ustawy, a przykładowo wymieniona realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych wskazuje, że dotyczy on zadań z dziedziny ubezpieczeń i zabezpieczenia społecznego. Niniejsza sprawa jest sprawą z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 476 § 1 pkt 1 k.p.c. i nie wiąże się z tak rozumianą działalnością.

W zażaleniu na powyższe postanowienie strona pozwana wniosła o „jego zmianę w całości i przyjęcie apelacji do rozpoznania, przy ewentualnym uzupełnieniu przez pozwanego opłaty podstawowej w kwocie 30 zł”. W uzasadnieniu zażalenia wskazano, że kierując się treścią art. 114 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych skarżący uznał, iż w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie nie ponosi opłat sądowych. Zakres działania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych został przykładowo wymieniony w art. 68 - 71 ustawy systemowej, a jej art. 71 stanowi ponadto, że Zakład wykonuje również zadania powierzone na podstawie innych ustaw. Strona pozwana mogła zatem zasadnie uznać, że zadania nałożone na nią jako pracodawcę - poprzez Kodeks pracy - są w razie sporu sądowego wolne od opłat sądowych. Aby wyjaśnić wątpliwości co do podstaw wnoszenia opłaty podstawowej, Sąd Okręgowy mógł zastosować art. 467 § 1 - 3 oraz art. 468 k.p. i przeprowadzić w sprawie postępowanie wyjaśniające.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, że chociaż zaskarżone postanowienie zostało wydane przez Sąd Okręgowy, orzekający w sprawie jako sąd drugiej instancji, skarżący skierował zażalenie do Sądu Apelacyjnego. Tymczasem do rozpoznania zażalenia na odrzucającą apelację postanowienie sądu okręgowego orzekającego jako sąd drugiej instancji właściwy jest wyłącznie Sąd Najwyższy. Stosownie do art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje na: 1) postanowienie sądu drugiej instancji odrzucające skargę kasacyjną oraz skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oraz 2) w sprawach, w których przysługuje skarga kasacyjna, na postanowienie sądu drugiej instancji kończące postępo-

wanie w sprawie, z wyjątkiem postanowień, od których przysługuje skarga kasacyjna, a wymienionych w art. 398¹ § 1 k.p.c. oraz postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji. Z uwagi na obowiązywanie systemu dwuinstancyjnego sądami drugiej instancji są sądy okręgowe w sprawach, w których rozpatrują środki odwoławcze od orzeczeń sądów rejonowych oraz sądy apelacyjne w sprawach, w których rozpoznają środki odwoławcze od orzeczeń sądów okręgowych działających jako sądy pierwszej instancji. W konsekwencji w sprawie, w której do orzekania w pierwszej instancji właściwy jest sąd rejonowy, nie przysługuje środek odwoławczy (również od orzeczeń wydanych w takiej sprawie przez sąd okręgowy jako sąd drugiej instancji) do sądu apelacyjnego, który byłby w takim przypadku sądem trzeciej instancji.

W myśl art. 114 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), w zakresie prowadzonej działalności określonej w ustawie Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie ponosi opłat skarbowych i sądowych. Oznacza to, że zwolnienie od ponoszenia opłat sądowych dotyczy nie jakiegokolwiek działalności Zakładu, lecz działalności określonej w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Zagadnienie to reguluje w pierwszym rzędzie art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym Zakład Ubezpieczeń Społecznych wykonuje zadania z zakresu ubezpieczeń społecznych określone ustawą. Uszczegółowienie tych zadań, z których niewątpliwie wynika zakres prowadzonej przez Zakład działalności w rozumieniu art. 114 ust. 4 ustawy, zawierają przepisy art. 68-71. Nie ograniczają się one - jak wywodzi skarżący - do przykładowego wskazania nałożonych na Zakład zadań, lecz łącznie określają pełny zakres prowadzonej działalności określonej w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych.

Skarżący reprezentuje pogląd, że art. 71 odnosi się do zadań nałożonych na Zakład - jako pracodawcę - przez przepisy Kodeksu pracy. Z poglądem tym nie można się zgodzić. Przepis art. 71 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stanowi, że Zakład wykonuje również zadania powierzone na podstawie innych ustaw (ust. 1) oraz może wykonywać inne zlecone zadania z dziedziny ubezpieczeń lub zabezpieczenia społecznego (ust. 2), przy czym zadania określone zarówno w ust. 1 jak i ust. 2 Zakład wykonuje odpłatnie, na zasadach określonych w przepisach lub w umowach albo w porozumieniach zawartych z jednostką zlecającą (ust. 3). Przepisy Kodeksu pracy nie powierzają Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do wykonania żadnych zadań wynikających z posiadania przez niego przymiotu pracodawcy, w tym

związanych z uczestnictwem w sporach z zakresu prawa pracy. Odnoszą się one do Zakładu w takim samym zakresie jak do każdego innego pracodawcy. Konsekwencją tego jest wynikający z art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) obowiązek uiszczenia stosownej opłaty od apelacji. Uchybienie temu obowiązkowi przez adwokata lub radcę prawnego powoduje odrzucenie apelacji z mocy art. 130² § 3 k.p.c. bez wzywania do uzupełnienia jej braku w tym zakresie.

Powoływanie się przez skarżącego na możliwość podjęcia przez Sąd Okręgowy czynności wyjaśniających na podstawie art. 467 § 1 - 3 oraz art. 468 k.p.c. (w zażaleniu błędnie wskazano k.p.) jest nieporozumieniem, gdyż przepisy te odnoszą się wyłącznie do postępowania przed sądem pierwszej instancji, a ponadto nie znajdują zastosowania przy badaniu spełnienia wymogów formalnych środka odwoławczego.

Z powyższych względów zażalenie podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

=====